

Heksekunst – Livskunst

– et interview

ved Peter Kjærulff, Ole Nørlyng og Hanne Tofte Jespersen

Kan man lede efter hekse i telefonbogen? Det er lige før – i hvert fald kan man komme i kontakt med to af slagsen, hvis man ringer til KVINFO¹. I deres kartotek står *Benediction* og *Zigge Mosehus* – og de er vant til at få henvendelser f.eks. fra skoler, der har brug for lidt magisk inspiration til fællestimer og emnedage.

Hvorfor kalder man sig heks i dagens Danmark – er det et flop eller er der mening i galskaben?

Moderne hekse?

»Associationerne ved heksebetegnelsen er mange. Vi bruger betegnelsen på vores måde, men vi har studeret, hvad HEKSEN har stået for gennem tiderne, hvorfor hun blev udskældt, og hvad hun lavede, når hun lavede sort magi.

Når vi kommer ud f.eks. på efterskoler, møder vi tit den der: »Sådan kan hekse da ikke se ud«. Eleverne forestiller sig ikke, at hekse kan lide modetøj, og at de kommer i en ny bil. Vi har ingen vorter på næsen.

Som regel ender det med, at de synes, vi er ret almindelige. Det, der er anderledes, er, at vi lever efter nogle principper – nogle principper om det gode, det rene, det økologiske. Det kan de mærke. Det er KÆRLIGHED, det handler om.«

De to hekse ser ganske rigtig ret moderne ud, kom i bil fra det sydfynske til interviewet og skulle ud i Københavns nattelev, nu de var her, og mens Dirch, Bentes lille søn, blev passet af Zigges faster. Men de arbejder med ritualer, holder »Gudindetræf« om urtemedicin, terapier, kropspædagogik osv. Ved midsummer og jævndøgn holder de »Heksetræf«, dyrker kvindelige energier og månen:

»Solen står for den maskuline energi – ægypternes Ra, solvognen! Vi dyrker månen og mærker måneenergien i vore kroppe, i æggestokkene, i livmoderen. Engang holdt vi en kæmpefest med hekseindvielse. Fire ceremonimestre, der også stod for de fire verdenshjørner, og de energier, der er forbundet hermed, sørgede for ritualerne. Vi var ved havet, og månen skinnede. Vi gav hver, hvad vi havde af energi.«

Z: »Man påtager sig noget forskelligt ved disse træf. Jeg betragter mig selv

som lydheks, og besluttede, at jeg ville gøre noget med »SKÅLENE«. Vi gik til et helligt sted, spillede på skålene, sad i en kreds, så på månen. Vi fik stemmerne med, og så var energien der. Vi var, hvad vi vil være.«

B: »Det med heksen er udviklet i forbindelse med kvindebevægelsen og kvindesammenhænge. For en del år siden var jeg meget i kvindebevægelsesboksen. Nu er jeg måske i en ny boks – hekse-boksen. Det betyder bl.a., at jeg kæmper mindre, missionerer mindre. Jeg lever tilbagesluttet blandt almindelige mennesker ude på landet.«

Benediction/Bente og Zigge Mosehus kalder sig *lydhekse*. De arbejder dels som undervisere dels som koncertgivere. En sådan koncert kan være et par timer på en skole, der har bestilt to hekse til at komme og vise, hvad de kan. Koncert og undervisning flyder ofte sammen. Det er tilfældet, når der er tale om længerevarende kurser, hvor musik og *lyd* er et væsentligt redskab for personlig udvikling. Her lærer deltagere både at lytte og at spille selv.

Skålene

Uanset om der er tale om undervisning eller koncert bruger Bente og Zigge primært en række *tibetanske skåle*. De er lavet af syv slags metaller, og deres oprindelige hjemsted er tibetanske klostre:

»Historien er den, at hver munk har sin skål. Kun én og den forlader aldrig munken. De bruger den også til at spise af, og det fortæller os, at det, de spiser, er kost i balance. Hvis du putter kost med megen syre ned i skålen, begynder den at syde og boble. Så rusten den.«

Zigge begynder at spille med en træ-kølle på en af skålene. Den gnides med

køllen på skålens yderside – og der fremkommer en ubeskrivelig rig lyd, der på samme tid er både dyb og høj:

»Vi har studeret lyden fra disse skåle, som vi har 13 af: Fundet deres grundtoner, frekvensområder, overtonerækker etc. – og vi begyndte at systematisere det. Den uendelige overtonerække, som de har hver især – hver skål er unik – indeholder de toner, man har brug for, når man healer. Og det er det vi gør! Når vi underviser, vælger hver deltager sin skål, den skål de føler noget for. Så spiller vi og fornemmer, hvor lyden går ind.«

B: »Når vi skal give koncert vælger vi ud af de skåle, vi har. Vi tager dem, vi synes. En dag er der en bestemt skål, der giver en særlig lyd. Det er også spørgsmålet om, hvem man er sammen med. Engang kom der en kvinde, der havde ondt i benet. Hun ville gerne høre skålene. Pludselig var der en, der gav en vidunderlig lyd og satte hele rummet i bevægelse, og det var en skål, vi normalt synes er ret mat.«

Z: »Jeg er sammen med skålene en slags katalysator, men ikke terapeut, for jeg kan ikke bearbejde særlig meget af det, der sker.«

Efter PUNK og Musikvidenskabeligt Institut...

Bente har en baggrund som kropsterapeut – uddannet på skolen for kropsdynamik (Købmagergade, Kbh.). Begge har samtidig en fortid som musikere – og musikstuderende.

Z: »Jeg kommer fra Punkken. Det var rå musik, og jeg var altid dybt påvirket af pot. Uniformen var i orden; sort læder og masser af nitter. Jeg skreg som en vanvittig. Potten var et filter, og jeg vidste godt, at jeg trak en masse sort til

Zigge spiller på skålene under en koncert.

mig på grund af potten. Det var utrolig anarkistisk. Hvis én havde lyst til at spille på maskingevær, gjorde hun det. Jeg kan huske engang, hvor dem, jeg boede sammen med, var oppe at skændes. Så satte jeg noget punk på gram-mofonen og skruede op. Få minutter efter sloges de rent korporligt.«

På et tidspunkt, fortæller Zigge, havde hun fået skreget nok – der var ikke grund til at fortsætte længere – og hun oplevede sine elektriske instrumenter som overflødige:

»Ligesom potten var et filter, var al elektronikken filtre. En dag gik det op for mig, at jeg måtte af med al lortet.

Det var uhyre vigtigt at træffe det valg, og at holde op med pot. Jeg var skidebange. – Det er ikke nødvendigt for at komme dér, hvor jeg er nu, at have været hele syretrippet igennem. Jeg kan kun sige, det var nødvendigt for mig.«

B: »Det har ikke været nødvendigt for mig. Jeg har aldrig røget. Men så

har jeg gjort noget andet – spist for mange kager! – Vi har haft hver vores vej. Vi er kommet fra forskellige steder. Jeg kom fra jazzen, et velordnet big band.

Min vej gik bl.a. gennem universitetsstudiet. Men jeg havde problemer med al den teori. Jeg kunne ikke mærke mig selv som Wagner. Problemerne tårnede sig op, når jeg spillede Mozart. Når jeg kom ud til min spillelærer, havde jeg altid det spørgsmål inde i mig: Skal jeg spille, som Mozart har spillet, eller som du, min spillelærer vil have, jeg skal spille – eller som *jeg* nu synes? – Jeg havde det bedre med Chopin – dér er lidt mere frihed, lidt mere Ad Libitum.

Mit oprør gik gennem kvindebevægelsen og Kvinder i musik. Det var nyt og flot, når kvinder spillede sammen. Kvindesammenhængene blev det afgørende. Jeg tilhørte kvindesiden af kvindemusikken. Var med til at starte *Hossanna*, men der var for lidt kvindekamp – spillede så i *Søsterrock*.«

Z: »Jeg har læst musik på AUC. Det var én stor stopklods . . .«

Positiv magi

– *Det, I gør nu, når I holder kurser og giver koncerter, det er noget andet. I bruger musikken som andet og mere end en arkitektonisk struktur?*

Z: »Da jeg gik ud af punken, var det for at supplere musikken med noget mere. Jeg ville ikke være »star«, jeg ville i stedet føle mig hel. Ville ikke terror-musik, men noget rent.

En overgang benyttede jeg at stå på hovedet, inden jeg skulle på scenen – at vende op og ned på mig selv og korporligt at smide de ting væk, som jeg ikke ville have med at gøre. Så følte jeg mig

fri. Jeg tog hvidt tøj på for at overbevise mig om, at det vi gjorde, var godt.

Det er meget vigtigt, hvem vi spiller for, og hvor vi spiller. Vi styrer vore energier forskelligt og forbereder os forskelligt. Mødes i en fælles meditation.«

B: »Vi skal være rene, klædt på i helt tøj, og det er vigtigt at rense rummet. Vi kommer ind et sted, og spørger os selv, hvilke muligheder der er i det pågældende rum. Et sted som her (d.v.s. Oles stue) med alle de bøger er ikke velegnet. Der er alt for mange tanker – gode som dårlige – i dem. Det skal helst være et rent sted.«

Z: »Vi skal i hvert fald fjerne askebægre og gamle ølflasker. Vi fjerner de billeder, vi ikke kan lide. – Det bedste er, hvis vi kan komme og se lokalet, vi skal spille i, i forvejen for at lære det at kende. – Vi spillede f.eks. på en skole i en hal, der var helt umulig. Folk sad og røg og drak kaffe. Efter 20 minutter var vi nødt til at afbryde og sige, at nu havde de fået en forsmag. Vi anbefalede så dem, der vidste med sig selv, at de ville gå mere ind i det, om at slukke smøgerne og blive. Resten kunne godt gå. Ca. halvdelen gik.

Lærerne var rystede. Vi syntes, det var fint, da vi først havde fået sorteret dem fra, der ikke ville være med. – Det kan godt være svært på skoler, hvor de ikke kender meget til meditationsmusik. Eleverne *skal* være der, og selvfølgelig er der nogle, der næsten ikke kan lade være med at ødelægge det. – Helt slemt bliver det, når lærerne bagefter vil lave evaluering. Det er primitiv terapi.

Ungerne skal da have lov at sige, at det overhovedet ikke interesserer dem.

Spiller vi udendørs, er det noget helt

Bente: Mine erfaringer er mine studier...

andet. Det gjorde vi på Louisiana til »Kvinder i Musik« dagen. Når man spiller inde i et rum, holder murene simpelthen på atmosfæren, og den fortættes.«

B: »Vi lavede energicirkel ved en sten, Tine² havde fundet ude på Louisianas græsplæne. Vi rensede rummet, og folk gav sig hen. De gav sig til at meditere. Dem, der ikke vil gå for langt ind i det, sætter sig længere væk. Efterhånden kommer atmosfæren. Tine dansede i sine egne glidende bevægelser.

Skålene blev så varme i solen. Vi kunne næsten ikke holde på dem.«

Musik – ritual – energi

– *Den magiske underbevidste kontakt til publikum kommer den fra bevidste studier? bevidste ritualer? – det er en slags gudstjeneste det, I forsøger at lave, ikke?*

Z: »Vi forsøger ikke. Det er gudstjenester. Det er hellige ting, og vi lader alt uvedkommende passere.

Jeg har studeret ritualer, men jeg maner ikke folk til, at de nu skal synes, at det er godt. Jeg lukker mig selv helt op, så det guddommelige kan flyde igennem mig.«

B: »Mine erfaringer er mine studier.

Zigge: Hvis jeg pludselig kan se en persons aura, så noterer jeg mig det...

Og mine erfaringer kommer bl.a. fra min uddannelse som kropspædagog. Jeg kender en forsamlings kropssprog ret godt, fra mit forrige liv som »Star« i Søsterrock. Derimod har jeg haft svært ved at finde ud af, hvad der sker med mig selv.

Det både at være »ude« og »inde« – at have begge dele. At være i kontakt »opadtil« og »udadtil«, og så være i kontakt med den spiralform, vi lever.«

Z: »Ritualerne er vores hverdag, og vi deler dem med dem, vi er sammen med. Vi udfører allesammen masser af ubevidste ritualer i vor hverdag. Men vi kan vælge at udføre disse ritualer bevidst, sådan at vi får de ting til at ske, som vi vil have til at ske. Et ritual er en bevidst handling i mikro-kosmos, der forplanter sig ud i makro-kosmos. Ord er magt!«

– *Men er der ikke en masse ritualer, der i tidens løb er blevet tomme: Kirkens f.eks. – hvor der ikke er megen energi tilbage i dem?*

Z: »Det er vigtigt, at man forklarer ritualerne. Problemet er ikke ritualerne, men det at vi har glemt indholdet. Hvis vi får forklaret, hvad der tænkes på, når vi taler om Helligånden, forstår vi også betydningen af dåben.

Vi vil godt bruge kirken, og gjorde det i forbindelse med Dirchs dåb. Kirken er et indviet sted. Præsterne er bare bundet af nogle traditioner. Vi fik imidlertid lov til at spille efter selve gudstjenesten, og vi havde selv sørget for udsmykningen – blomster i alle chakrarfarverne. Også selvom kirken har forfulgt hekse, er det et smukt sted.

Vi bruger ikke begrebet magi. Vi siger ikke magi, men *energi*. Magi er for os sådan noget tryllekunstner-agtigt – »illusionistens« værk – kortkunster etc.

Vi vil ikke forsøge at »illudere« noget. Vore koncerter »illuderer« ikke noget.«

Hvid magi / sort magi

Z: »Vi bruger skålene til afslapning og koncentration. Skålen er et okkult redskab – som tarotkortene, krystallen, pendulet.«

– *Er det sideordnede redskaber?*

B: »Du vælger det redskab, du vil – det er alt sammen nøgler til underbevidstheden.«

– *Hvad er specielt ved musikken som redskab – har den en særlig kraft?*

Z: »Lyd er noget særligt – Jerikos mure styrkede sammen på grund af lyd, glas kan springe . . . Det er sådan, at enhver del af din krop, ethvert organ, enhver kirtel har sit svingningstal – lever, hjerte etc. De svingningstal kan du nå gennem at spille på skålene. Har du et problem med f.eks. bugspytkirtlen, kan du tage den skål, der har at gøre med det chakra, hvortil bugspytkirtlen hører og finde den svingning, der rammer kirtlen. På den måde kan du provokere noget frem.

Men når det kommer til stykket er vores indgang til skålene *intuitiv*.«

Lyd er et stærkt redskab. Zigges baggrund i punken gav også den erfaring:

Z: »Da jeg spillede punk, arbejdede vi ubevidst med at køre folk aggressivt op. Lyd var et våben. Men samtidig må det siges, at musikken ikke skaber nye kræfter. Den kører det op, der ligger latent.

Vi arbejder med hvid magi, vel vidende at den sorte magi også eksisterer. Vi beskæftiger os ikke med den sorte magi mere end højst nødvendig. Men det sorte kan godt slå ned – i den

vestlige verden kalder vi det at ha' kriser.

Det sorte er til stede hele tiden, men vi be'r ikke til det, og vi undertrykker det heller ikke. En ting er at vide, at det er der, en anden ting er at påkalde det, en tredje ting er ikke at ville vide af det.

Ind imellem er man i »det sorte«. Jeg elsker spegepølse, og ved, det er dårligt. En gang imellem må jeg spise spegepølse, selvom jeg ved, det er ulækkert.

Der et et spørgsmål om at balancere. Det sorte kan jo godt fange én. Har man trang til alkohol, ja så er det OK at drikke – men kun til en vis grænse, ellers hænger man fast og mister muligheden for at finde ud af, hvad der egentlig foregår med én.

I din krop sidder der en masse små »ånder«, der hiver i én. Jeg læste fornylig en artikel om en sygeplejerske, der var clairvoyant. Hun kunne se og var blevet ført gennem de syges kroppe. Hun så de syges kroppe indefra, og ham, der var ved at dø af lungekræft, havde en masse små røgåndere, der hele tiden sad og hylede efter mer' røg, mer' røg. Hver gang den syge så røg en cigaret, jublede røgånderne – åh, hvor er det fedt, mer' røg, mer' røg.

Jo mere du giver ånderne, hvad de vil have, jo mere vil de kræve. Jo mere du afskærer dig fra de ånder, der er, jo mere vil de skriges, indtil du aktivt begynder at bekæmpe dem og få dem udryddet.«

– *Har musikken nogen særlig kraft i forbindelse med den bevidsthedsudvikling, der skal til, førend man går igang med at udrydde »ånderne«?*

B: »Ja – for nogle, og man skal hjælpes til at »høre«. Det sker ikke bare ved at gå og høre radio sådan almindelig

dagligdags. Hvis du går igennem kroppen med skålenes lyde, har vi nogle muligheder. Musikken er et værktøj. Der er andre midler, der kan lægges til.«

Åndelighed og gulvvask

– *Bruger I bevidst para-normale evner i forbindelse med musikken?*

Z: »Vi bruger dem – de bruger os. Hvis jeg pludselig kan se en persons aura, så noterer jeg mig det.«

– *Kan du så spille på en bestemt måde, så du kommunikerer bedre med den person, hvis aura du ser?*

Z: »Det har jeg ingen intention om at gøre. Jeg gør det, jeg gør.«

B: »Det, du spørger om, er det noget i retning af, om vi »healer« bevidst med musikken? Om vi tænker, nu kan jeg nå ind der og der etc.?«

Z: »Det gør jeg nogle gange, når jeg holder kurser.

Vi starter med at rense rummet hver morgen ved at vaske gulvet. Det er både noget helt fysisk og noget helt spirituelt. Folk skal gå helt ind i det: mærke træet, mærke den smerte, der ligger i det. Det har stået i skoven, været lille, vokset, blevet fældet. Alt, hvad der ligger i det træ, skal fortælles. – Det får folk til at vaske gulv.

Bagefter vasker vi os selv – symbolsk – på håndled, fødder og det tredje øje.

Vi har derefter nogle bevægelser, hvorved vi får energien ned i kroppen. Medens det foregår, gør jeg nogle ting inde i mig selv – forsøger at lukke mig selv op som kanal, og jeg beder til store Gudsmoder om, hvis hun har noget at sige det menneske, jeg er sammen med, så lade mig sige det på en måde, hvorved hun kan høre det, f.eks. hvis hun er syg etc.

Når jeg spiller er det mere kollektivt. Men det er det samme, jeg be'r om at vi skal komme til at høre det, der skal siges til os. Jeg kan godt finde på at synge det.«

Musikkens vej

– *Det springende punkt må vel være at kunne spille frit? Hvordan kan det lade sig gøre på samme tid at have den indre intensitet og så sikkerheden om, at det når ud?*

B: »Det mest bevidste, du kan gøre, er det, du kan gøre med dig selv. Derfor duer det ikke at være missionær. Vi kan give et tilbud. Det vigtige er at skabe den indre intensitet og undlade at docere. Det er som at være gudmor i Rudolf Steinersk forstand. Det handler ikke om at påtage sig moderens ansvar, hvis hun dør fra barnet. Det handler om at tænke på barnet, være ærlig, bl.a. med religiøse oplevelser – det spirituelle. – Sådan skal det være i en spillesituation: åbenhed, ærlighed, intens kontakt og fred! Så slipper man også for at tænke musikteoretisk. Man lader det virkelig bare komme – stoler på, at det kommer – og det kommer.«

– *I kobler livet og musikken sammen, således at musikken bliver udtryk for noget andet end »musikken selv«, og det er det »magiske« element i det. Almindeligvis står musikken ligesom for sig selv – som noget vi sætter op, noget vi opfører – og hvis vi er heldige, kommer der noget tværs igennem, som er meget mere end bare musik.*

Noget andet er, at starte dér, hvor man siger, at dette er livet, som formidles gennem musikken?

B: »Det er derfra, vi kommer: Livet strømmer gennem musikken. Det er noget andet at give liv til et stykke mu-

sik (det er også fint nok, men noget andet!). Det er lyd, det handler om i denne tid – og vi ved, at det går ind på os. Vi er bevidste om, hvorvidt det bliver brugt godt eller dårligt.»

Z: »Musik har en meget væsentlig indflydelse – ikke mindst i denne tids-epoke. Vi er meget sensitive over for lyd. Den nye tids våben er lyd. Det er ad den vej, vi skal røres.

Og det er ikke et spørgsmål om én bestemt type musik. Selv i »trivialmusikken« – som man så åndssnobbet kalder den almindelige musik – er der noget, der har »feeling« – sjæl . . . Meditationsmusik består af to ting: dels at man hendytter folk, så de kommer ned i det underbevidste, og dels at man med musikken lige holder dem fast på grænsen mellem vågentilstanden og søvnen. Musikken skal være lidt »kradsende«. – Det, der er vigtigt, er, at man højner folks bevidsthed om lyd og musik.«

Undervisning i at leve

Lydheksene Bente og Zigge gav ikke mange konkrete svar på, hvad der er musikkens særlige kraft. De syntes heller ikke interesserede i at kunne besvare den slags spørgsmål. Det er vigtigere for dem, at kraften er der og at arbejde med at bruge den – ikke så meget ud fra bevidstheden om, hvad den gør, men derimod i hvilken hensigt, de gør det:

»Vi underviser i at leve, eller i vores måde at leve på. Vi underviser ikke i musik i almindelig forstand. Vi skaber, når vi underviser, en atmosfære af tryk-
hed – så tør folk spille, gi' sig hen – også selv om de aldrig har spillet før.

Vi påkalder ikke det sorte. Hekse kan godt lave sort magi. Healere kan

også lave noget lort. Jo mere udviklet du er på den ene side, jo mere kan du også af det andet. Et dårligt eksempel: Atomkraft, højtudviklet på den ene side, og katastrofal på den anden side!

Der er ingen trylleri. Når jeg laver noget magisk med mit liv, er det, fordi jeg tager ansvaret for det – fordi jeg gør noget bevidst. Der er selvfølgelig ting, jeg gerne vil opnå, og dem gør jeg noget bevidst for at opnå. Det vil jeg også gerne tage ansvar for. Det er ikke noget, der bare sker. Det er bevidst, og det er i det godes tjeneste.«

- 1) Center for tværfaglig information om kvindeforskning – som bl.a. har et arkiv over kontaktpersoner inden for vidt forskellige emner, som har med kvindespørgsmål at gøre.
- 2) Tine, en veninde til Bente og Zigge.

Cosmic music for Tibetan bowls, er et kasset-tebånd, hvor bl.a. skålenes lyd kan høres. Det fås: Benediction & Zigge Mosehus, Brændegårdsvej 2 B, Korinth, 5600 Fåborg.

Båndet er indspillet kort tid efter, de havde fået skålene og giver ikke et fyldestgørende indtryk af den måde, Bente og Zigge bruger dem i dag.

Forfattere i dette nummer

Peter Kjærulff, forfatter, foredragsholder og medlem af Modspils redaktion.
Søren Schmidt, adjunkt i musik og dansk på Herlev Gymnasium.

Ole Nørlyng, cand. mag., musiklærer ved Det kgl. Teater, medlem af Modspils redaktion.

Jens Henrik Koudal, arkivar, cand. mag., medlem af Modspils redaktion.

Hanne Tofte Jespersen, kandidatstipendiat ved Københavns Universitet, Musikvidenskabeligt Institut om musikfaget i gymnasiet.

Ann Lumbye Sørensen, mag. art. i Kunsthistorie, kunstanmelder ved Frederiksborg Amts Avis.

Erik Kirchheiner, forskningsleder, skribent og naturlæge. Medlem af Eventyrernes Klub.

Lars Ole Bonde, lektor og medarbejder ved Danmarks Radio. Tidligere medlem af Modspils redaktion.